

УДК 347.9

DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.06.3.93>

РОЛЬ МИРОВОЇ УГОДИ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЕФЕКТИВНОСТІ ЦИВІЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА

Чорнописька В.З.,*доктор юридичних наук, доцент,**професор кафедри цивільного права та процесу**Навчально-наукового інституту права,**психології та інноваційної освіти**Національного університету «Львівська політехніка»*

ORCID: 0000-0002-3230-5971

e-mail: Viktoriia.Z.Chornopyska@lpnu.ua

Ліщинська Ю.Ю.,*студентка IV курсу бакалаврату**Навчально-наукового інституту права,**психології та інноваційної освіти**Національного університету «Львівська політехніка»*

ORCID: 0009-0003-9074-4643

e-mail: yuliia.lishchynska.pv.2022@lpnu.ua

Чорнописька В.З., Ліщинська Ю.Ю. Роль мирової угоди у забезпеченні ефективності цивільного судочинства.

У статті акцентується, що мирова угода у цивільному судочинстві є не просто формальною процедурою, а реальною можливістю для сторін швидко і без зайвих витрат врегулювати свій спір. В умовах, коли суди переповнені, а строки розгляду справ часто затягуються, така угода стає одним із найефективніших способів завершити конфлікт. Водночас ця «швидкість» не завжди гарантує, що права і інтереси сторін будуть захищені належним чином. Іноді під тиском або через нерівність сторін умови мирової угоди можуть бути несправедливими. Тому питання балансу між оперативністю розв'язання спору та дотриманням прав учасників є центральним у сучасній цивільній практиці. Саме це і визначає роль мирової угоди як важливого, але водночас складного механізму цивільного судочинства.

У статті проаналізовано не лише особливості процесу укладення, затвердження і виконання мирових угод у правовій системі України, а й порівняльні підходи до цієї інституції у законодавствах Польщі та Німеччини. Окрема увага приділена судовій практиці України, що демонструє підходи до оцінки законності і справедливості умов мирових угод, а також проблематиці їх примусового виконання. Такий комплексний підхід дозволяє краще зрозуміти роль мирової угоди як ефективного, але водночас складного правового механізму цивільного судочинства, що вимагає ретельного балансування інтересів сторін та публічних інтересів.

Наголошується, що ефективне застосування мирової угоди сприяє не лише швидкому та мирному розв'язанню спорів, але й збереженню ділових і особистих відносин між сторонами, що є особливо важливим у справах, пов'язаних із сімейними чи господарськими конфліктами. Проте для того, щоб мирова угода виконувала свою роль належним чином, необхідно забезпечити баланс між диспозитивністю сторін і публічним інтересом, а також гарантувати, що угода не порушує права третіх осіб і відповідає вимогам законодавства.

Висновується, що подальше удосконалення законодавчої бази та судової практики у сфері мирових угод є важливим напрямом розвитку цивільного процесуального права. Це дозволить підвищити рівень довіри до інституту мирової угоди, зробити його більш прозорим і прогнозованим для всіх учасників процесу, а також сприятиме загальному підвищенню ефективності судової системи та правового захисту громадян.

Ключові слова: цивільне судочинство, мирова угода, медіація, цивільні права та обов'язки, спір, сторони спору, договір, принцип свободи, укладення, затвердження, ефективність виконання, судова практика.

Chornopyska V.Z., Lishchynska Y.Y. The role of a settlement agreement in ensuring the efficiency of civil proceedings.

The article emphasizes that a settlement agreement in civil proceedings is not just a formal procedure, but a real opportunity for the parties to quickly and inexpensively resolve their dispute. In conditions

where courts are overcrowded and the terms of consideration of cases are often delayed, such an agreement becomes one of the most effective ways to end the conflict. At the same time, this "speed" does not always guarantee that the rights and interests of the parties will be properly protected. Sometimes, under pressure or due to inequality of the parties, the terms of a settlement agreement may be unfair. Therefore, the issue of the balance between the efficiency of resolving the dispute and respecting the rights of the participants is central in modern civil practice. This is what determines the role of a settlement agreement as an important, but at the same time complex mechanism of civil proceedings. The article analyzes not only the features of the process of concluding, approving and implementing settlement agreements in the legal system of Ukraine, but also comparative approaches to this institution in the legislation of Poland and Germany. Special attention is paid to the judicial practice of Ukraine, which demonstrates approaches to assessing the legality and fairness of the terms of settlement agreements, as well as the issues of their enforcement. Such a comprehensive approach allows us to better understand the role of a settlement agreement as an effective, but at the same time complex legal mechanism of civil proceedings, which requires careful balancing of the interests of the parties and public interests.

It is emphasized that the effective application of a settlement agreement contributes not only to the rapid and peaceful resolution of disputes, but also to the preservation of business and personal relations between the parties, which is especially important in cases related to family or economic conflicts. However, in order for a settlement agreement to fulfill its role properly, it is necessary to ensure a balance between the parties' discretion and the public interest, as well as to ensure that the agreement does not violate the rights of third parties and meets the requirements of the law.

It is concluded that further improvement of the legislative framework and judicial practice in the field of settlement agreements is an important direction in the development of civil procedural law. This will increase the level of trust in the institution of amicable settlement, make it more transparent and predictable for all participants in the process, and will also contribute to the overall improvement of the efficiency of the judicial system and the legal protection of citizens.

Key words: civil proceedings, settlement agreement, mediation, civil rights and obligations, dispute, parties to the dispute, contract, principle of freedom, conclusion, approval, effectiveness of execution, judicial practice.

Постановка проблеми. Мирова угода у цивільному судочинстві – це не просто формальна процедура, а реальна можливість для сторін швидко і без зайвих витрат врегулювати свій спір. В умовах, коли суди переповнені, а строки розгляду справ часто затягуються, така угода стає одним із найефективніших способів завершити конфлікт. Водночас ця «швидкість» не завжди гарантує, що права і інтереси сторін будуть захищені належним чином. Іноді під тиском або через нерівність сторін умови мирової угоди можуть бути несправедливими. Тому питання балансу між оперативністю розв'язання спору та дотриманням прав учасників є центральним у сучасній цивільній практиці. Саме це і визначає роль мирової угоди як важливого, але водночас складного механізму цивільного судочинства.

Мирова угода у цивільному судочинстві виступає ключовим інструментом, який дозволяє сторонам ефективно та оперативно вирішувати спори, мінімізуючи навантаження на судову систему та скорочуючи строки розгляду справ. Проте, незважаючи на очевидні переваги, важливо забезпечити баланс між швидкістю врегулювання та захистом прав і законних інтересів учасників процесу. Судова практика в Україні демонструє, що формальне укладення мирової угоди не завжди гарантує справедливий результат, особливо коли йдеться про інтереси третіх осіб чи уразливих категорій учасників. Тому роль суду є визначальною у контролі за дотриманням законності та правопорядку під час затвердження угод. Водночас досвід зарубіжних систем, зокрема Польщі та Німеччини, свідчить про ефективність чітких процедур та вимог до змісту мирових угод, що сприяє підвищенню юридичної визначеності і захисту сторін. В цілому, мирова угода залишається важливим, але водночас складним механізмом цивільного процесу, розвиток якого потребує теоретичного осмислення, а також вдосконалення законодавчої бази та судової практики.

Аналіз дослідження проблеми. Проблему примирення сторін у цивільному процесі у своїх наукових працях вивчали такі науковці як Ю. Білоусов, Н. Бондаренко-Зелінська, М. Гарієвська, Д. Давиденко, В. Косак, Ю. Навроцька, Ю. Притика, Д. Соколянський, С. Фурса, М. Штефан, Є. Ятченко та інші. Проте, питання врахування особливостей укладення мирової угоди, зокрема у виконавчому провадженні, вивченню проблем визнання та контролю за виконанням мирової угоди приділено недостатньо уваги. Тому розглянемо інститут мирової угоди, зокрема порядок і особливості укладення мирової угоди при здійсненні судочинства та у виконавчому провадженні для пошуку шляхів оптимізації процесу укладення мирової угоди.

Мета статті – визначити роль мирової угоди у забезпеченні ефективності цивільного судочинства на основі дослідження вітчизняної практики та зарубіжного досвіду.

Виклад основного матеріалу. В українському цивільному процесуальному законодавстві відсутнє чітке визначення поняття мирової угоди. Закон лише зазначає, що така угода укладається між сторонами з метою врегулювання конфлікту шляхом взаємних поступок і стосується їхніх прав і обов'язків (ч. 1 ст. 207 ЦПК України) [1]. Аналіз інших положень ЦПК України свідчить, що мирова угода є формою досягнення згоди між сторонами, яка виконує функцію примирення (ч. 7 ст. 49 ЦПК України) [1]. Саме це пояснює використання терміну «мирова» у правовій термінології.

Під час розгляду цивільних справ мирова угода має переваги порівняно з судовим рішенням, зокрема завдяки більш потужному виховному впливу на сторони. Така угода частково знімає з суду відповідальність за вирішення конфлікту, передаючи її безпосередньо сторонам спору. Це сприяє зростанню їхньої правосвідомості та добросовісності, що, у свою чергу, позитивно впливає на добровільне виконання умов мирової угоди нарівні з судовими рішеннями. Крім того, досягнення домовленості між сторонами сприяє економії часу та фінансових ресурсів суду, що також є суттєвим чинником [2, с. 7].

Мирова угода – це, передусім, прояв приватної автономії сторін, їхньої здатності самостійно визначати шляхи вирішення спору без остаточного втручання суду. Такий підхід відповідає загальним принципам цивільного процесу, зокрема принципам диспозитивності, змагальності та добровільності. Укладення мирової угоди свідчить про готовність сторін іти на компроміс, а отже – про прагнення до співпраці замість конфронтації. Це дозволяє не лише розв'язати конкретну правову проблему, але й зберегти або навіть відновити міжособистісні чи ділові стосунки, що особливо важливо у спорах між родичами, партнерами чи сусідами.

З огляду на чинне законодавство, варто зазначити, що у разі укладення та затвердження мирової угоди, правовий статус змінюється. Важливим є те, що відповідно до ч. 4 ст. 207 ЦПК України, суд у момент затвердження мирової угоди закриває провадження у справі. Тобто, сторони втрачають процесуальний статус сторін цивільної справи. Крім того, внаслідок укладення мирової угоди, виникають, припиняються та змінюються також матеріальні права та обов'язки сторін щодо предмета спору. Фактично, сторони мирової угоди внаслідок її укладення, визначають нові взаємні права та обов'язки, що замінюють собою попередні права та обов'язки сторін, у зв'язку з якими виник спір [3]. Вищенаведене дає змогу вказати, що мирова угода у цивільному процесі є цивільною угодою (договором) у розумінні ч. 1 ст. 626 ЦК України, тобто, є домовленістю сторін, яка спрямована на встановлення, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків [1].

У разі укладення мирової угоди сторони зобов'язані письмово повідомити суд, подавши відповідну заяву, яка фіксується у журналі судового засідання. Хоча закон прямо не зобов'язує додавати до матеріалів справи текст самої мирової угоди, доцільно це робити, оскільки до справи зазвичай долучається все, що має відношення до розгляду: письмові та речові докази, експертні висновки, роз'яснення спеціалістів, а також протоколи процесуальних дій, що відбуваються поза судовим засіданням.

Заява про укладення мирової угоди повинна бути спільною – підписаною або заявленою обома сторонами чи їхніми повноважними представниками, а також має чітко відображати вільне волевиявлення учасників процесу. Якщо ж сторони виявляють намір укласти мирову угоду під час судового засідання, суд може оголосити перерву для узгодження її умов.

Після отримання заяви про мирову угоду суд зобов'язаний роз'яснити сторонам наслідки такого кроку, серед яких ключовим є закриття провадження у справі. Це призводить до того, що сторони не зможуть знову звертатися до суду з тим самим позовом щодо того ж предмета і з тих же підстав (ч. 2 ст. 256 ЦПК України). Якщо заяву подає представник однієї зі сторін, суд має перевірити наявність у нього відповідних повноважень на укладення мирової угоди (ч. 3 ст. 207 ЦПК України) [1].

Отже, мировій угоді властиві принаймні деякі з ознак, характерних для цивільного договору. По-перше, вона є результатом вільного волевиявлення сторін, які вступають у правовідносини з метою врегулювання спору шляхом взаємних поступок. По-друге, мирова угода має консенсуальний характер, тобто укладається за згодою сторін, без необхідності додаткових дій для її набуття чинності. По-третє, її зміст визначається учасниками правовідносин самостійно, в межах їхньої цивільної правоздатності та дієздатності.

У зв'язку з цим напрошується логічний висновок: мирова угода, попри процесуальну форму її затвердження судом, за своєю правовою природою є різновидом цивільного договору. Відтак, до неї підлягають застосуванню загальні матеріально-правові умови дійсності правочинів, закріплені у Цивільному кодексі України.

Відтак, зміст мирової угоди складають права та обов'язки сторін щодо врегулювання спору та взаємних поступок. Так, мирова угода повинна стосуватись лише прав та обов'язків сторін. При

цьому, сторони можуть вийти за межі предмета спору за умови, що мирова угода не порушує прав чи охоронюваних законом інтересів третіх осіб (ч. 1 ст. 207 ЦПК України) [1].

Також мировою угодою встановлюється розподіл судових витрат відповідно до ст. 142 ЦПК України. Щодо матеріальних прав та обов'язків, то такими є право укласти таку угоду на будь-якій стадії судового розгляду (аналог свободи договору за ст. 627 ЦК України), право виконувати мирову угоду самостійно особами, які її уклали, в порядку і в строки, передбачені цією угодою (ч. 1 ст. 208 ЦПК України), право на застосування правила цивільного права «дозволено все, що не заборонено» відповідно до ч. 1 ст. 207 ЦПК України про можливість сторін вийти за межі предмета спору за умови, що мирова угода не порушує прав чи охоронюваних законом інтересів третіх осіб [4, с. 159].

Питання правової природи та змісту мирової угоди актуальне не лише в Україні. У багатьох зарубіжних правопорядках цей інститут також відіграє важливу роль у системі альтернативного врегулювання спорів. Порівняльний аналіз дозволяє глибше осмислити переваги й недоліки національного підходу та виявити можливості для вдосконалення.

Варто окремо зупинитися на особливостях змісту мирової угоди відповідно до законодавства Республіки Польща. Одним із важливих аспектів є визначення впливу угоди на подальше виконавче провадження. Зокрема, доцільно передбачити, що після здійснення першого (засвідчувального) платежу виконавче провадження зупиняється, а його остаточне закриття відбувається після внесення всієї узгодженої суми у встановленій кількості платежів.

З погляду кредитора, оптимальним є обмеження кількості розстрочок до шести. Це обумовлено положенням ст. 824 § 1 пункт 4 ЦПК Польщі, згідно з яким виконавче провадження закривається автоматично, якщо протягом шести місяців з моменту зупинення не вчинено жодних виконавчих дій. Таким чином, навіть якщо сторони погодилися на триваліший графік платежів, судовий виконавець може достроково завершити провадження [4, с. 150].

Вагомим також є врегулювання мирової угоди у законодавстві Німеччини. Так, згідно з § 794 (1) ЦПК Німеччини мирова угода є виконавчим документом, а § 160 ЦПК Німеччини визначає, що укладення мирової угоди має зазначатися у протоколі судового засідання, тобто бажання і згода сторін про укладення мирової угоди має бути дослівно занесена до протоколу судового засідання [5, с. 207]. Такий підхід свідчить про високий рівень формалізації процедури укладення мирової угоди в німецькому процесуальному праві. Протокольна фіксація домовленостей сторін гарантує юридичну визначеність і водночас забезпечує підвищений рівень правового захисту – як для сторін спору, так і для суду.

Для укладення мирової угоди в цивільному процесі Німеччини між сторонами як учасниками цивільно-правового спору, виходячи з § 160 (1), 794 (1) ЦПК Німеччини, а також з правової природи мирової угоди, необхідна наявність таких передумов: 1) дотримання вимог, передбачених цивільним процесуальним правом для вчинення процесуальних дій, а також вимоги, що пред'являються матеріальним правом для укладання цивільно-правової угоди; 2) мирова угода повинна бути укладена в суді під час розгляду спору; 3) мирова угода укладається тільки за згодою сторін; 4) мирова угода може включати лише ту частину предмета спору, щодо якої сторони розпорядилися [5, с. 207].

Порівняння підходів Республіки Польща та Федеративної Республіки Німеччина дає змогу виявити загальні риси та відмінності у регулюванні інституту мирової угоди. В обох випадках законодавець наголошує на важливості чіткого документального оформлення волевиявлення сторін, а також на забезпеченні реального виконання умов угоди. Водночас польська модель робить акцент на виконавчій фазі спору та її процедурних обмеженнях, тоді як німецьке право приділяє особливу увагу формальній процесуальній правильності та негайній виконавчій силі домовленостей.

На цьому тлі український підхід до регулювання мирової угоди виглядає більш гнучким, але водночас менш деталізованим. Проте не менш дієвим інструментом для примирення сторін у цивільному судочинстві є медіація, а вданому контексті – медіаційна угода.

Медіація має певні переваги порівняно з розглядом справ у суді. По-перше, вона забезпечує швидкість; по-друге, відсутність чітких процедурних рамок сприяє більш вільній атмосфері та готовності сторін конфлікту до співпраці; по-третє, прийняття рішення, яке досягнуто шляхом консенсусу, в подальшому, як правило, виконується, і, насамкінець, медіація сприяє комунікації між сторонами, а саме, згуртованості в суспільстві взагалі [6, с. 81].

В свою чергу при укладанні мирової угоди, суд може постановити ухвалу про відмову у заствердженні мирової угоди і продовжує судовий розгляд, якщо: 1) умови мирової угоди суперечать закону чи порушують права чи охоронювані законом інтереси інших осіб, є невиконуваними; або 2) одну із сторін мирової угоди представляє її законний представник, дії якого суперечать інтересам особи, яку він представляє (ч. 5 ст. 207 ЦПК) [1].

Положення процесуального закону, що зобов'язують суд перевіряти зміст мирової угоди на відповідність вимогам законності та добросовісності, активно застосовуються в українській судовій практиці. У цьому контексті показовими є наступні приклади. Так, у справі № 523/1545/22 Верховний Суд, розглядаючи касаційну скаргу, дійшов висновку, що укладена між сторонами мирова угода в частині, яка стосується розірвання шлюбу, не може бути затверджена судом. Суд мотивував свою позицію тим, що відповідно до статті 110 Сімейного кодексу України розірвання шлюбу можливе виключно за рішенням суду, а не на підставі домовленості сторін. Як зазначено в тексті ухвали: «...Касаційний суд вважає, що в частині розірвання шлюбу слід відмовити у затвердженні мирової угоди, оскільки відповідно до статті 110 СК України розірвання шлюбу можливе лише за рішенням суду. Тому, у будь-якому випадку такі умови мирової угоди є невиконуваними...» (Ухвала Верховного Суду у складі колегії суддів Першої судової палати Касаційного цивільного суду: головуючий – Луспеник Д.Д., судді – Гулейков І.Ю., Гулько Б.І., Коломієць Г.В., Лідовець Р.А. – суддя-доповідач, від 26.07.2023 року) [7].

Іншим прикладом є ухвала Голосіївського районного суду м. Києва від 26.02.2025 року у справі № 752/12229/24, в якій суд також відмовив у затвердженні мирової угоди. У цій справі сторони намагалися досягти домовленості щодо місця проживання дитини. Однак суд вказав на неможливість затвердження мирової угоди з огляду на процесуальні та матеріально-правові недоліки: «...Зазначене є можливим лише під час розгляду справи, оскільки з'ясувати думку самої дитини суд не може на стадії підготовчого провадження. Крім того, укладена між сторонами справи мирова угода не вирішує спір по суті повністю, а лише встановлює тимчасове місце проживання дитини з батьком впродовж одного року. Суду не наданий висновок Органу опіки та піклування, без якого розгляд цієї справи є неможливим за приписами ст. 19 СК України...» [7].

Ці приклади свідчать про активне застосування судами підходу, за якого формальне досягнення згоди між сторонами не може бути підставою для затвердження мирової угоди, якщо така згода суперечить закону або не відповідає інтересам дитини, інших осіб чи загальним засадам правопорядку. Отже, суди послідовно реалізують принцип верховенства права, забезпечуючи баланс між диспозитивністю сторін і охороною публічного інтересу у справах, де це є актуальним.

Ухвала про затвердження мирової угоди є виконавчим документом та має відповідати вимогам до виконавчого документа, встановленим Законом України «Про виконавче провадження». А саме, відповідно до ч. 1 ст. 4 Закону України «Про виконавче провадження» у виконавчому документі зазначаються: 1) назва і дата видачі документа, найменування органу, прізвище, ім'я, по батькові та посада посадової особи, яка його видала; 2) дата прийняття і номер рішення, згідно з яким видано документ; 3) повне найменування (для юридичних осіб) або прізвище, ім'я та, за наявності, по батькові (для фізичних осіб) стягувача та боржника, їх місцезнаходження (для юридичних осіб) або адреса місця проживання чи перебування (для фізичних осіб), дата народження боржника – фізичної особи; 4) ідентифікаційний код юридичної особи в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань стягувача та боржника (для юридичних осіб – за наявності); реєстраційний номер облікової картки платника податків або серія та номер паспорта (для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання в установленому порядку відмовилися від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомили про це відповідний контролюючий орган і мають відмітку в паспорті) боржника (для фізичних осіб – платників податків); 5) резолютивна частина рішення, що передбачає заходи примусового виконання рішень; 6) дата набрання рішенням законної сили (крім рішень, що підлягають негайному виконанню); 7) строк пред'явлення рішення до виконання [8].

У виконавчому документі можуть зазначатися інші дані (якщо вони відомі суду чи іншому органу (посадовій особі), що видав виконавчий документ), які ідентифікують стягувача та боржника чи можуть сприяти примусовому виконанню рішення, зокрема: місце роботи боржника – фізичної особи, місцезнаходження майна боржника, реквізити рахунків стягувача і боржника, номери їх засобів зв'язку та адреси електронної пошти. У разі невиконання затвердженої судом мирової угоди ухвала суду про затвердження мирової угоди може бути подана для її примусового виконання в порядку, передбаченому законодавством для виконання судових рішень (ч. 3 ст. 208 ЦПК України) [1].

Водночас, як наголосив Верховний Суд у постанові від 23 вересня 2015 року № 6-274цс15, звернення до суду без попереднього отримання постанови про відмову у відкритті виконавчого провадження не є підставою для відмови в задоволенні позову. У контексті примусового виконання мирової угоди Верховний Суд акцентував на тому, що виконанню державною виконавчою службою підлягають ухвали, постанови судів у цивільних, господарських, адміністративних справах, кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у випадках, передбачених законом. Однією з підстав відмови державним виконавцем у відкритті виконавчого провадження є невідповідність виконавчого документа вимогам, передбаченим законом. Пунктом 5 ст. 3 Закону

України «Про виконавче провадження» (в редакції від 21.04.99 р.) було передбачено, що мирові угоди, які затверджені судом, належать до рішень, що підлягають виконанню державною виконавчою службою. Водночас Законом України «Про забезпечення вимог кредиторів та реєстрацію обтяжень» від 18.11.2003 р. № 1255 положення п. 5 ст. 3 Закону України «Про виконавче провадження» (в редакції від 21.04.99 р.) виключено. Отже, на момент постановлення ухвали суду про визнання мирової угоди (24.02.2010 р.) зазначена мирова угода не належала до рішень, що підлягають виконанню державною виконавчою службою [9, с. 71].

Висновки. Отже, практика свідчить про складний баланс між формальними вимогами до мирових угод, правовими гарантіями для сторін та ефективністю їх виконання. Незважаючи на те, що мирова угода є засобом добровільного врегулювання спору, її юридична сила та виконуваність потребують чіткого регулювання. Водночас, мирова угода відіграє важливу роль у системі цивільного судочинства, оскільки дозволяє значно скоротити тривалість розгляду справ, зменшити навантаження на суди та забезпечити гнучкість і індивідуальний підхід до вирішення конфліктів.

Ефективне застосування мирової угоди сприяє не лише швидкому та мирному розв'язанню спорів, але й збереженню ділових і особистих відносин між сторонами, що є особливо важливим у справах, пов'язаних із сімейними чи господарськими конфліктами. Проте для того, щоб мирова угода виконувала свою роль належним чином, необхідно забезпечити баланс між диспозитивністю сторін і публічним інтересом, а також гарантувати, що угода не порушує права третіх осіб і відповідає вимогам законодавства.

Дієвим інструментом для примирення сторін у цивільному судочинстві є медіація, а вданому контексті – медіаційна угода. Медіація має певні переваги порівняно з розглядом справ у суді. По-перше, вона забезпечує швидкість; по-друге, відсутність чітких процедурних рамок сприяє більш вільній атмосфері та готовності сторін конфлікту до співпраці; по-третє, прийняття рішення, яке досягнуто шляхом консенсусу, в подальшому, як правило, виконується, і, насамкінець, медіація сприяє комунікації між сторонами, а саме, згуртованості в суспільстві взагалі. При укладанні мирової угоди, суд може постановити ухвалу про відмову у затвердженні мирової угоди і продовжує судовий розгляд, якщо: 1) умови мирової угоди суперечать закону чи порушують права чи охоронювані законом інтереси інших осіб, є невиконуваними; або 2) одну із сторін мирової угоди представляє її законний представник, дії якого суперечать інтересам особи, яку він представляє (ч. 5 ст. 207 ЦПК).

Таким чином, подальше удосконалення законодавчої бази та судової практики у сфері мирових угод є важливим напрямом розвитку цивільного процесуального права. Це дозволить підвищити рівень довіри до інституту мирової угоди, зробити його більш прозорим і прогнозованим для всіх учасників процесу, а також сприятиме загальному підвищенню ефективності судової системи та правового захисту громадян.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.

1. Цивільний процесуальний кодекс України. База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text> (дата звернення: 20.10.2025).
2. Бортнік О.Г. Мирова угода у цивільному судочинстві: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Харків, 2007. 189 с.
3. Тріпунський Г.Я. Особливості мирової угоди у цивільному судочинстві. *Вісник Чернівецького факультету Національного університету «Одеська юридична академія»*. 2019. Випуск 4. С. 132–142. URL: http://jes.nuoua.od.ua/archive/4_2019/15.pdf.
4. Гарієвська М.Б. Мирова угода як спосіб примирення сторін у цивільному судочинстві: порівняльно-правовий аспект. *Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство»*. 2025. № 1. С. 158–162. DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.01.25>.
5. Гарієвська М.Б. Проблемні питання визнання мирової угоди в Україні та Німеччині. *Міжнародне приватне право: розвиток і гармонізація*. 2024. С. 207–209. URL: https://old.univer.km.ua/statti/4.hariyevska_m._b._problemni_pytannya_vyznannya_mirovoyi_uhody_v_ukrayini_ta_nimechchyni.pdf.
6. Гончарова Г.С. Мирова угода та медіація: загальні риси та відмінності між ними. *Право та інновації*. 2013. №4. С. 79–86. URL: <https://openarchive.nure.ua/entities/publication/def5b03b-1338-4027-9ffb-a64d8e85f901>.
7. Мирова угода. Чому суди відмовляють в її затвердженні? *Вища школа адвокатури НААУ*. URL: <https://www.hsa.org.ua/blog/mirova-ugoda-comu-sudi-vidmovliaiut-v-yiyi-zatverdzeni> (дата звернення: 25.09.2025).
8. Закон України «Про виконавче провадження». База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19#Text> (дата звернення: 25.09.2025).
9. Куницький Є.В. Мирова угода як форма примирення сторін у цивільному процесі. *Право і суспільство*. 2020. № 3. С. 68–74. DOI <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2020.3.10>.